

A bírák tüntetésének margójára

Michel Foucault az Igazság bátorsága című könyvében részletesen elemzi a görög klasszikus filozófián belül az igazmondás alapvető formáit, kiemelve közülük a parrhészia, avagy az etikai igazmondás fogalmát. Ez az először Euripidész szövegeiben megjelenő igazmondásforma a nyilvános beszédhez való jogot jelenti. Jog ahhoz, hogy az ember megszólalhasson a városállam ügyei kapcsán. A parrhészia egyik lényegi eleme a teljes igazság kendőzetlen, retorikai díszektől mentes kimondása. Legfőbb attribútuma azonban, amely megkülönbözteti az igazmondás egyéb (prófétai, bölcs, technikai) formáitól, hogy igazmondásával a közte és az őt meghallgatók közötti viszonyt teszi kockára azáltal, hogy a mondanivalója kendőzetlen közlésével a vele egyet nem értők ellenszenvét váltja ki. Abban az esetben azonban, ha a vele egyet nem értők történetesen a hatalom gyakorlói, már nem pusztán az emberi kapcsolatok, hanem a saját egzisztenciális, vagy akár fizikai léte válik a kockázata tárgyává. A parrhészia gyakorlója tehát extrém esetben a saját életét kockáztatja azáltal, hogy kendőzetlenül elmondja azt az igazságot, ami a meggyőződése.

Számomra nem kérdés, hogy mindazok, akik a tegnapi tüntetésen felszólaltak, egytől-egyig a parrhészia gyakorlói. Névvel, arccal felvállalva álltak ki a jelenlévő ezrek és a média nyilvánossága elé, hogy elmondják véleményüket az igazságszolgáltatás tarthatatlan állapotáról, valamint arról, hogy a másik két hatalmi ág hogyan fogott össze és hogyan készül felszámolni a bírói függetlenséget. A fenyegetés konkrét és közvetlen: amikor a végrehajtó hatalom nemcsak a felszólalók, hanem a tüntetésre kilátogatók listázására szólít fel, egyértelművé teszi, hogy megfélemlítéssel akar nyomást gyakorolni mindazokra, akik szabadon, nagy nyilvánosság előtt szeretnék elmondani az igazságszolgáltatás jelenlegi állapotával kapcsolatos véleményüket, és azokra is, akik ezt a nagy nyilvánosságot együtt alkotják.

Nekünk ügyvédeknek alapvető érdekünk, hogy egyrészt támogatásunkról biztosítsuk a bírókat, másrészt magunk is felszólaljunk egy önálló államhatalmi ág szisztematikus felszámolása ellen. A bírói függetlenség megszűnik ugyanis akkor, ha az eljáró bíró a döntéshozatalakor nem képes függetleníteni magát attól az egzisztenciális és politikai nyomástól, ami a kormány által oktrojált négyes megállapodás aláírása óta az OBT érvénytelenítése ellenére rendszerszinten van jelen, mivel azt a kormány változatlanul hatályosnak tekinti.

A listázással fenyegetés, valamint az OBT döntésének figyelmen kívül hagyása még egyértelműbbé teszi azt a tényt, hogy a kormány saját alárendeltjeként kezeli az igazságszolgáltatás rendszerét és minden erejével azon van, hogy a bírói függetlenséget végleg felszámolja. Vajon hogyan tud független maradni az a döntéshozatalában magára maradó bíró, aki tudja, hogy pusztán azzal, hogy kiment a tüntetésre, ott ad absurdum fel is szólalt, a kormány célkeresztjébe került? Függetleníteni tudja-e ennek ismeretében saját magát ettől a fenyegetéstől, és nem inkább azt fogja-e érezni, hogy döntsön bármilyen ügyben bárhogy, az a döntés a saját listázott, vagy azzal fenyegetett személyétől - és ezáltal a hatalomgyakorló ellenszenvétől, avagy későbbi potenciális közvetlen fenyegetésétől- már nem lesz függetleníthető?

Nekünk, ügyvédeknek alapvető érdekünk, hogy ott legyünk, ha a bírók demonstrálnak, amire eddig itthon nem volt példa. Alapvető érdekünk ugyanis annak a felismerése, hogy persze nyilván minden ügyet meg szeretnénk nyerni a bíróságon, de kénytelenek vagyunk tudomásul venni a peresztést is, mivel bár a bírakkal ellentétben a dolog természetéből fakadóan "pártosan", az ügyfeleink érdekében járunk el, elfogadtuk a játékszabályokat, alávetettük magunkat a bíróságnak azzal, hogy előbb-utóbb el kell fogadnunk a bíró döntését, és magunk is e hatalmi ágnak immanens részévé váltunk,

mivel minden egyes fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel, panasszal nem pusztán az ügyfelünk érdekeinek képviselése, hanem - kimondva-kimondatlanul az igazságszolgáltatás rendszerének tökéletesítése is célunk.

Nekünk, ügyvédeknek fel kell tehát ismernünk, hogy mindaz, amiért a bírók tegnap felszóltak, mindaz, ami ellen tegnap demonstráltak, az minket ugyanúgy fenyeget, mint őket. Egy döntésében nem független bíró ugyanis többé nem bíró, mivel őt a függetlensége definiálja. Nélkülük pedig mi sem fogjuk tudni végezni a munkánkat.

Sziklai Tamás

ÜDE